

De Cultuurtoerist

Activiteitenmagazine • oktober, november, december 2022 • P708498 • afgiftekantoor Kortenberg

Steegje naast de Abdij van Hautvillers
2-daagse Champagnestreek, 10 en 11 september 2022

Bijwonen ballet Doornroosje op woensdag 12 oktober met comfortabel autocarvervoer.

Deze voorstellingen worden geschrapt daar de dansers niet uit Odessa kunnen vertrekken wegens de oorlogsomstandigheden.

Theatermonoloog 'Angelique' met Leen Persijn op zondag 13 november.

Deze voorstelling wordt verschoven naar 2023 daar het auditorium van OC Berkenhof nog steeds niet over een tribune beschikt. Wij dragen kwaliteit hoog in ons vaandel!

Optreden 'Voorslaap', Magy Bonert zingt Herman De Coninck op zondag 27 november.

Idem.

'Optie' op meerdaagse reizen

Wie een 'optie' nam/neemt op een van onze meerdaagse uitstappen, krijgt als eerste het programma toegestuurd, echter niet meer in volgorde van optie nemen. Twee weken later is het programma voor iedereen beschikbaar.

'Optie plus' op meerdaagse reizen

Wie voldoende informatie heeft om te beslissen mee te gaan met een meerdaagse uitstap, kan een 'optie plus' nemen. U betaalt dan een niet-terugbetaalbaar voorschot van € 10,00 per dag en u bent 100% zeker van deelname (zeker belangrijk voor wie een eenpersoonskamer wil).

Voorbeeld: u weet dat onze 9-daagse autocarreis naar Oostenrijk op zaterdag 24 juni 2023 vertrekt. U weet ook dat wij volgende plaatsen aandoen: Augsburg, Salzburg, Melk, Wenen, Wilhering, Linz en Regensburg. U kan een 'optie plus' nemen door € 90,00 te betalen. U wil meer informatie? Dan wacht u tot die beschikbaar is.

Te laat annuleren voor activiteiten 2023

Wie niet deelneemt aan een activiteit waarop ingeschreven is, laat dit weten **vóór** dat de bevestigingsbrieven verstuurd worden. Annuleren na het versturen betekent vanaf 2023 een administratiekost van € 3,00 per per persoon per activiteit.

Belangrijk	2
Inhoud	2
Activiteitenkalender	3
Alexandrië, vervlogen toekomen	4
Wijnavond Oostenrijk	4
Een wereldreiziger vertelt...	5
Herfstconcert	5
AnthurMiddendorp	7
De beste stuurliu?	7
Brugge en Damme	8
Taiwan, documentaire	9
Wijnavond Bourgondië	9
Schittering en Tragiek	10
Winterontmoeting	10
LUCA Strings	12
Nieuwjaarsconcert	12
Egypte, reportage	13
Het Brabants Volksorkest	13
Danscursus	14
Picasso & Abstraction	14
Het Einde	16
Terugblik 1	19
Terugblik 2	20

Cultuur
smakers
Kortenberg

www.cultuurtoerist.vlaanderen

'De Cultuurtoerist'

Activiteitenmagazine van Cultuursmakers Kortenberg
51ste jaar • nr. 4 • oktober, november, december 2022 • P708498
Driemaandelijks • afgiftekantoor 3070 Kortenberg

Hoe 'De Cultuurtoerist' ontvangen?

- Wie aansluit met de Cultuursmakers-pas bij Cultuursmakers Kortenberg, ontvangt De Cultuurtoerist op papier tot het einde van het lidmaatschap.
- Niet-leden van Cultuursmakers Kortenberg kunnen de papieren versie van De Cultuurtoerist ontvangen tegen een jaarlijkse bijdrage van € 10,00.
- De Cultuurtoerist wordt ook (uiteraard gratis) verzonden via elektronische post.

Cultuursmakers-pas

Korting op alle Cultuursmakers-activiteiten?
Een heel jaar lang... voor maar

€ 20,00

Kijk eens op: www.cultuurtoerist.vlaanderen

Informatie en inschrijvingen activiteiten:

Cultuursmakers Kortenberg
Guldendellestraat 80, 3070 Kortenberg
02 759 84 66 • 0475 31 57 29
e-post: kortenberg@cultuursmakers.be
www.cultuursmakers.be/kortenberg
www.danskringkortenberg.be

Bank: **BE07 2300 4448 8866** Cultuursmakers Kortenberg

BELANGRIJK:

© Cultuursmakers Kortenberg
Overname uit 'De Cultuurtoerist' is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de auteur en/of van de uitgever.

Verantwoordelijke uitgever:

Guido Craps, Guldendellestraat 80, 3070 Kortenberg

Activiteitenkalender

Donderdag 20 oktober	Alexandrië, vervlogen toekomsten (volzet) Tentoonstelling Bozar, Brussel	Bozar Brussel	09.45 uur
Vrijdag 21 oktober	Alexandrië, vervlogen toekomsten Tentoonstelling Bozar, Brussel	Bozar Brussel	09.45 uur
Zaterdag 22 oktober	Alexandrië, vervlogen toekomsten (volzet) Tentoonstelling Bozar, Brussel	Bozar Brussel	10.15 uur
Dinsdag 25 oktober	Oostenrijk Wijnavond	OC Berkenhof Kortenberghof	20.00 uur
Vrijdag 28 oktober	Een wereldreiziger vertelt... Reisreportage	OC Berkenhof Kortenberghof	20.00 uur
Zondag 30 oktober	Herfstconcert Ludwig van Beethoven door Jos van Immerseel	Sint-Amanduskerk Erps-Kwerps	10.30 uur
Maandag 14 november	De beste stuurli? 6 lezingen op maandag Westerse wijsbegeerte en haar impact op de (kunst)geschiedenis	OC Berkenhof Kortenberghof	14.00 uur
Vrijdag 18 november	AnthurMiddendorp Gegidst bezoek anthuriumkwekerij Veltem-Beisem	Molenstraat 11 3020 Veltem-Besiem	10.00 uur
Zaterdag 19 november	Brugge en Damme 'Oog in oog met de dood' Hugo van der Goes • Uilenspiegel	OC Berkenhof Kortenberghof	07.30 uur
Vrijdag 25 november	Taiwan Documentaire	OC Berkenhof Kortenberghof	20.00 uur
Zaterdag 26 november	Brugge en Damme 'Oog in oog met de dood' Hugo van der Goes • Uilenspiegel	OC Berkenhof Kortenberghof	07.30 uur
Dinsdag 29 november	Bourgondië Wijnavond	OC Berkenhof Kortenberghof	20.00 uur
Zondag 4 december	Schittering en Tragiëk Verteltheater door Jos Meersmans	OC Berkenhof Kortenberghof	10.30 uur
Zondag 11 december	Winterontmoeting Terugblik 2022 • Programma 2023	GC Colomba Kortenberghof	14.00 uur 17.00 uur
Zondag 18 december	LUCA Strings Concert	Sint-Pieterskerk Erps-Kwerps	10.30 uur
Zondag 8 januari	Waltzes, Operas & Film Nieuwjaarsconcert Belgian National Orchestra, Bozar, Brussel	Bozar Brussel	14.45 uur
Maandag 9 januari	Danscursus Herhalingsles	GC Colomba Kortenberghof	19.00 uur
Maandag 16 januari	Danscursus Kennismakingsles	GC Colomba Kortenberghof	20.00 uur
Vrijdag 20 januari	Egypte, 5000 jaar langs de Nijl Reisreportage	OC Berkenhof Kortenberghof	20.00 uur
Zondag 22 januari	Brabants Volksorkest Nieuwjaarsshow	GC Colomba Kortenberghof	10.30 uur
Maandag 23 januari	Danscursus Aanvang nieuwe lessenreeks	GC Colomba Kortenberghof	19.00 uur
Donderdag 26 januari	Picasso & Abstraction Tentoonstelling	KMSKB Brussel	10.45 uur
Zaterdag 28 januari	Picasso & Abstraction Tentoonstelling	KMSKB Brussel	13.45 uur
Vrijdag 31 maart	Red Star Line Musical Studio 100 met comfortabel autocarvervoer	OC Berkenhof Kortenberghof	18.15 uur
Zondag 16 april	Red Star Line Musical Studio 100 met comfortabel autocarvervoer	OC Berkenhof Kortenberghof	17.15 uur

Alexandrië

Vervlogen toekomst

Tentoonstelling
Bozar Brussel

Donderdag 20 oktober 10.00 uur (volzet)

Vrijdag 21 oktober, 10.00 uur

Zaterdag 22 oktober, 10.30 uur (volzet)

Alexandrië: vervlogen toekomst blikt terug op de gloriejaren van de antieke grootstad aan de hand van een 200-tal werken uit de grootste Europese museumcollecties. De tentoonstelling werpt een ander licht op Alexandrië en plaatst de stedenbouwkundige, politieke en religieuze organisatie van de stad in de kijker. Ook het dagelijkse leven van de inwoners en de wetenschappelijke en filosofische uitstraling van dit kloppende hart van de antieke beschaving tussen de 4de eeuw v.C en de 4de eeuw n.C. komen aan bod. Een 20-tal hedendaagse werken vult het relaas van de tentoonstelling aan en legt kritische en poëtische verbanden in verschillende zijsprongen die vorm krijgen in een ambitieuze scenografie. Veel van de aangekaarte thema's worden bovendien verruimd met uitstapjes naar andere periodes, van de Byzantijnse en Arabische hoogdagen tot de moderne tijd, om het beeld van Alexandrië doorheen de geschiedenis nog scherper te stellen.

Deelname: € 22,00 • leden: € 20,00

Inbegrepen: toegang, gids, eigen audiofoonsysteem

Samenkomst:

Station Kortenberg, of Bozar, Ravensteinstraat 23, Brussel
Vooraf inschrijven.

Oostenrijk

Wijn(proef)avond

door Wim Sas
sommelier-conseil

Dinsdag 25 oktober, 20.00 uur

Met meer dan 2.000 jaar wijngeschiedenis op de teller is Oostenrijk niet aan zijn proefstuk toe. Romeinse wijnkelders, middeleeuwse dorpjes, kloosters en kastelen vormen een idyllisch decor voor het wijnland. Maar ook al draagt men eeuwenoude tradities en ambachten een warm hart toe, de jonge generatie wijnbouwers kijkt toch vooral vooruit. Zo is de 'natural wine scene' heel dynamisch aan het groeien en er trekt ook een golf van moderne architectuur door het wijnlandschap. Het levert sterke staaltjes bouwkunst op die midden in de oeroude wijngaarden opduiken. Zo wordt een trip door de wijnstreken een ware traktatie voor zowel de smaakpapillen als het netvlies.

Oostenrijkers zijn echte natuurmensen met een gigantisch respect voor wat Moeder Natuur hen biedt. Het land is wereldleider in biologische landbouw en meer dan 13% van alle wijngaarden boert volgens bio-organische principes. Zo worden in de meeste wijngaarden de druiven nog met de hand geplukt. Het demonstreert perfect het unieke spanningsveld tussen authenticiteit en moderne ontwikkelingen. Jonge vinologen trekken de wijde wereld in om kennis te vergaren en nieuwe trends te ontdekken, en brengen die wetenschap terug mee naar huis.

Het merendeel van de wijndomeinen is nog steeds in handen van families die al generaties lang aan wijnbouw doen. Dat wil zeggen dat er bijna geen massaproductie is, waardoor de basisprijzen aan de hoge kant liggen. De wijnen worden internationaal wel geroemd om hun uitstekende prijs-kwaliteitsverhouding. Het gunstige klimaat zit er zeker voor iets tussen. Oostenrijk ligt op dezelfde breedtegraad als de Bourgognestreek, maar ligt veel meer ingesloten. Dat resulteert in warme zomers met veel zon en herfstdagen met koele nachten. Het levert verfrissende, jonge wijnen vol karakter op, maar ook weelderige en elegante varianten.

(overgenomen uit 'Goodbye')

Deelname: € 23,00 • leden: € 21,00

Inbegrepen: proeven van 7 goede wijnen

OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg, 20.00 uur
Vooraf inschrijven.

Een wereldreiziger vertelt...

Met de solar bamboefiets door Azië

Reisreportage

door Grégory Lewyllie

Vrijdag 28 oktober, 20.00 uur

Telkens keert hij huiswaarts met fietstassen boordevol foto- en videomateriaal die hij destilleert tot smaakvolle reisreportages.

De reisvoorstelling 'Een wereldreiziger/- fietser vertelt...' is veel meer dan een beeldverslag van een fietsreis met een zelfgemaakte solar bamboefiets aangedreven op zonne-energie.

Het is een soort compilatie van hoogtepunten, nu eens hilarisch, dan weer ingetogen ontroerend waarbij de focus op Azië ligt. Zijn debuut 'Sp(r)aakmakende verhalen over Azië - een fotografische blik vanop mijn bamboefiets' was voor Grégory de perfecte aanleiding om er een vertelavond rond te maken.

De professioneel gemonteerde beeldreportages werpen een indringende blik op diverse landen en culturen. De ingrediënten zijn een cocktail van verhalende, vaak poëtische teksten, op smaak gebracht met passende muziek en afgewerkt met schitterende beelden.

Een must voor elke reisliever en voor eenieder die een zwak heeft voor onwaarschijnlijke reisverhalen en -anekdotes!

Deelname: € 8,00 • vvk: € 7,00 • vvk leden: € 6,00
Auditorium OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg
Deuren: 19.30 uur • **aanvang:** 20.00 uur
Liefst vooraf inschrijven.

Herfstconcert

Jos van Immerseel

Ludwig van Beethoven

Zondag 30 oktober, 10.30 uur

Jos van Immerseel is pianist, dirigent, onderzoeker, verzamelaar, docent. Muziek in haar vele facetten staat centraal in zijn werk en leven. Zijn belangrijkste leraren waren Flor Peeters (orgel en compositie); Eugene Traey (piano); Jef Alpaerts (kamermuziek); Lucie Frateur (zang); Kenneth Gilbert (klavecimbel) en Daniël Sternefeld (dirigent). Jos van Immerseel is ook een autodidact organist, retoricus, fortepiano- en clavichord- speler.

In 1987 richtte hij Anima Eterna Brugge op - een symfonisch projectorkest waarvan de musici spelen op de instrumenten die de componisten in hun tijd kenden en die hen inspireerden tot het schrijven van hun composities. Sinds 2003 resideert Anima in het Concertgebouw Brugge.

Van Immerseel heeft vele jaren lesgegeven aan de conservatoria van Antwerpen, Amsterdam en Parijs en was gastdocent aan de Scola Cantorum Basiliensis (Basel), Indiana University (Bloomington) en Kunitachi College (Tokyo).

Hij werkte ook als gastdirigent met andere orkesten, waaronder het Boedapest Festivalorkest, de Akademie für Alte Musik Berlin, de Wiener Akademie, het Mozarteumorkest en het Beethovenorkest Bonn.

Hij bezit een unieke collectie historische piano's, die worden gebruikt bij zijn concerten en CD-opnames.

Facultatief: **herfstmenu**, restaurant Rooden Scilt tegen € 55,00:

- Scholrolletjes, nantuasaus, schaaldieren, tuinkruiden
  - Hertenkalf met veenbessenpoivrade, wildgarnituren (alternatief: kabeljauwhaasje met zachte Madres-kerrie, wortel en groene selder)
  - Gekoelde ijsnougat met pistaches; frambozencoulis
- Uitsluitend voor leden Cultuursmakers Kortenberg.

Deelname: € 24,00 • vvk: € 22,00 • vvk leden: € 20,00
Sint-Amanduskerk, Dorpsplein, Erps, Erps-Kwerps
Deuren: € 10.00 uur • **aanvang:** € 10.30 uur
De plaatsen zijn niet genummerd.

Deze sponsors steunen ons

HULP NODIG BIJ HET
BEVEILIGEN VAN UW
WONING OF BEDRIJF ?

- INBRAAKBEVEILIGING • SLOTEN
- SLEUTELS • KLUIZEN • BRANDKASTEN
- GEPANTSERDE DEUREN • BRIEFBUSSEN

U BENT ALTIJD WELKOM
VOOR MEER ADVIES OF EEN
VRIJBLIJVENDE OFFERTE

GSM 0476 707 990
INFO@SLOTEN-DHONT.BE

BROUWERIJSTRAAT 5
3070 KORTENBERG

WWW.SLOTEN-DHONT.BE

OPENINGSUREN
MA TOT VRIJ BU - 12U
NAMIDDAC & ZA OP AFSpraak

ERKEND 53-LID VAN DE V.S.U.

Dierenartsenpraktijk Akuut

Leuvensesteenweg 469
3070 Kortenberg
02 751 62 60

Grote Daalstraat 30
1930 Zaventem
02 721 06 10

De totaalbeleving
die al je zintuigen prikkelt
Privé sauna, wijnverkoop en gastentafels
info@wellwines.be

AnthurMiddendorp

Anthuriumkwekerij in werking Veltem-Beisem

Gegidst bezoek door Raf Schepers

Vrijdag 18 november

Een uniek bedrijf in België en Europa.

De anthuriumkwekerij werd opgericht in 1978 te Veltem-Beisem nabij Leuven. Sedert 2007 is het een landbouwvennootschap. Ronny Middendorp en zijn echtgenote Rosette Kerremans leiden het bedrijf.

Het bedrijf is gespecialiseerd in Anthurium Andreanum-snijbloemcultuur. De kwekerij bestaat uit 60.000 m² verwarmd glas, 3.000 m² bedrijfsgebouwen en heeft 25 vaste werknemers in dienst.

Het is een ultramodern bedrijf, volledig geautomatiseerd en geacclimatiseerd. Toch gebeurt er nog zeer veel manueel werk, omdat de anthuriumbloem ondanks haar uitzonderlijke lange houdbaarheid een zeer kwetsbare bloem is die met de grootste omzichtigheid dient behandeld te worden.

Deelname: € 6,00 • leden: € 5,00

Inbegrepen: gegidst bezoek, eigen audiofoonsysteem

Samenkomst: AnthurMiddendorp 10.00 uur

(Molenweg 11, 3020 Veltem-Beisem)

Vooraf inschrijven!

Wijsbegeerte

De beste stuurliu?

Westerse wijsbegeerte en haar impact op de (kunst)geschiedenis

(6 lezingen op maandagnamiddag)

door dr. Jan Vaes

Maandag 14 november, van 14 tot 16.30 uur
(zes opeenvolgende maandagen)

Door de eeuwenlange dialoog van de westerse filosofie te volgen, kan men verschillende pogingen tot zingeving leren kennen: de antwoorden op de grote vragen passeren in deze cursus chronologisch de revue. Van Plato tot het postmodernisme. De deelnemers zullen echter tevens ervaren wat de opvattingen van deze stuurliu in de wereld tweegebracht hebben.

In deze reeks komen wijsbegeerte, ethiek, geschiedenis en kunstgeschiedenis op een wonderlijke wijze samen. In mensentaal.

Inhoud in grote lijnen:

Inleiding

De filosofen van de Oudheid

1. Plato
2. Aristoteles
3. Het Neoplatonisme van de Oudheid
4. Middeleeuwse filosofie: *credo ut intelligam*
5. Filosofie van de kanteling der tijden
6. De filosofen van de Verlichting
7. Van Verlichting naar Romantiek
8. De denkers van de 19de eeuw
9. De denkers van de 20ste eeuw

Deelname: € 67,00 • leden: € 60,00

Inbegrepen: lessenreeks, onthaal en pauze met koffie/thee, syllabus

OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg

Vooraf inschrijven.

Brugge en Damme

Oog in oog met de Dood

Hugo van der Goes,
oude meesters, nieuwe blikken
Tentoonstelling Sint-Janshospitaal Brugge
*Stad van Uilenspiegel
en historisch Damme*

Zaterdag 19 november

Zaterdag 26 november

'De dood van Maria' van Hugo van der Goes is een van de belangrijkste werken in de wereldbepaalde collectie Vlaamse primitieven van Musea Brugge. Tussen 2018 en 2022 onderging het schilderij een intensieve restauratie, en het resultaat is verblijvend. Het meesterwerk staat vanaf het najaar van 2022 dan ook letterlijk en figuurlijk centraal in deze toptentoonstelling in het Sint-Janshospitaal.

Waarom maakt 'De dood van Maria' al 550 jaar deel uit van ons meest grandioze erfgoed en waarom blijft het werk tot op vandaag intrigeren en inspireren? Hoe kan het dat een werk vijf eeuwen later nog steeds universele thema's oproept, waarover we met elkaar kunnen praten?

Tijdloze thema's

In zes thema's gaat de tentoonstelling dieper in op **De dood van Maria**. Elk thema wordt uitgewerkt aan de hand van **verschillende topstukken**, uit eigen collectie en samengebracht van over heel Europa. Zo zullen er schilderijen van onder meer Hans Memling, Jan Provoost en Albrecht Bouts te zien zijn, maar brengen we ook sculpturen, manuscripten en muziekstukken oog in oog met de Dood. In totaal zullen er meer dan zeventig kunstobjecten te zien zijn.

In 'Oog in oog met de Dood' staan we stil bij verschillende **tijdloze én actuele onderwerpen**, zoals afscheid nemen, zingeving en spiritualiteit. We gaan ook in op het leven en de iconische waarde van Maria en belichten de virtuositeit van de meester himself: **Hugo van der Goes**.

Damme, de stad van Tijn Uilenspiegel

Tijn Uilenspiegel is ongetwijfeld één van de meest tot de verbeelding sprekende Dammenaars. Meestal wordt hij omschreven als een pallieter, een kwajongen. Maar hij is eveneens als verzetstrijder tegen de Spaanse bezetter de geschiedenis ingegaan.

De legende van Tijn onstond rond de jaren 1500 en sindsdien zijn er doorheen de geschiedenis vele werken rond het leven van deze schavuit geschreven. Het meest bekende is wellicht het werk van Charles De Coster. Wilt u ontdekken wie Tijn is en zien in welke werken hij terug te vinden is, dan moet u in Damme zijn!

Op 1 februari 2004 werd het grondig vernieuwde Uilenspiegel-museum plechtig ingewijd. Er werd eveneens een uitgebreid educatief pakket uitgewerkt. Hiermee wordt de jeugd betrokken in het leven van deze legendarische figuur. Maar dit is niet alles. Rond Uilenspiegel werd eveneens een kunstproject opgezet (door Geo Art vzw). U leert de vele facetten van deze volksheld kennen in het museum en u kan zich inleven in zijn leefwereld via de Uilenspiegelkaart (reproductie 16de-eeuwse kaart van Vlaanderen).

Als klap op de vuurpijl, ging op 17 maart 2004 de nieuwe Tijn Uilenspiegel tekenfilm in première in de Belgische bioscopen. Deze tekenfilm speelt zich echter niet af in Damme, maar in Boemstad, een bloeiende middeleeuwse stad. Tijn speelt hier zijn bekende rol als grappenmaker.

Deelname: € 63,00 • leden: € 57,00

Inbegrepen: autocarvervoer, kosten en fooi chauffeur, koffie/ thee met koek, toegangen, gidsen, eigen audiofoonsysteem

Middagmaal:

Wordt meegedeeld bij inschrijving.

Opstap:

07.35 uur Kortenberg, parking OC Berkenhof (of in Herent/Leuven, Veltem-Beisem, Zaventem)

Terug in Kortenberg rond 20.00 uur.

Vooraf inschrijven!

Taiwan

Reportage/documentaire

door Jan en Mieke Demarsin-Opsommer

Vrijdag 25 november, 20.00 uur

"Ilha Formosa", het mooie eiland: die naam kreeg Taiwan van Portugese zeevaarders in de zestiende eeuw. Dit subtropische eiland is net iets groter dan België, maar het heeft wel meer dan 23 miljoen inwoners. Veruit de meeste Taiwanese zijn Chinezen, immigranten uit vroegere eeuwen en de getrouwen van Chiang Kaishek die, in 1949, het vasteland China ontvluchtte voor Mao Zedong en de oprukkende communisten.

TAIPEI is de hoofdstad van Taiwan, of van de "Republiek China". Voor de Volksrepubliek van China is Taipei slechts de hoofdplaats van de rebellerende provincie Taiwan. Taipei: een moderne grootstad, met moderne winkels en shoppingcentra, met hoge torengebouwen, met rechte, brede lanen en zeer druk verkeer en toch met ruime parken en pleinen en met een modern en vlot transportsysteem. Maar het is eveneens een Chinese stad, met schitterende gebouwen in de traditionele stijl van de Chinese paleizen, met kleurrijke tempels vol bedrijvigheid en rook van de vele offerstokjes.

Het eiland TAIWAN is voor de helft bedekt met bos en voor twee derden nagenoeg onbewoonbaar. In het centrum zijn er bergguggen met hoge toppen, tot net geen vierduizend meter. De oostkust is zeer steil. Rivieren hebben er diepe ravijnen uitgeschuurd. Het tropische zuiden heeft koraalrotsen en aantrekkelijke zandstranden. We bezoeken drie Nationale Parken. Yangmingshan ligt ten noorden van Taipei in een vulkanisch actieve zone. Er zijn warme bronnen en solfataren. De Taroko-kloof, nabij de stad Hualien aan de oostkust, is een indrukwekkende nauwe rivierkloof in een prachtig berglandschap. Het Kenting Nationaal Park is gelegen aan de zuidelijke punt van Taiwan. Het is een zeer populair recreatiegebied. En uiteraard gaan we op zoek naar sporen van de Nederlandse bezetting in de 16de eeuw en naar de cultuur van de aboriginals, de verschillende stammen die het eiland bewoonden voor de komst van de Chinezen.

Deelname: € 8,00 • vvk: € 7,00 • vvk leden: € 6,00
Auditorium OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg
Deuren: 19.30 uur • aanvang: 20.00 uur
Liefst vooraf inschrijven.

Côtes de Nuits

Wijn(proef)avond

door Gido Imschoot

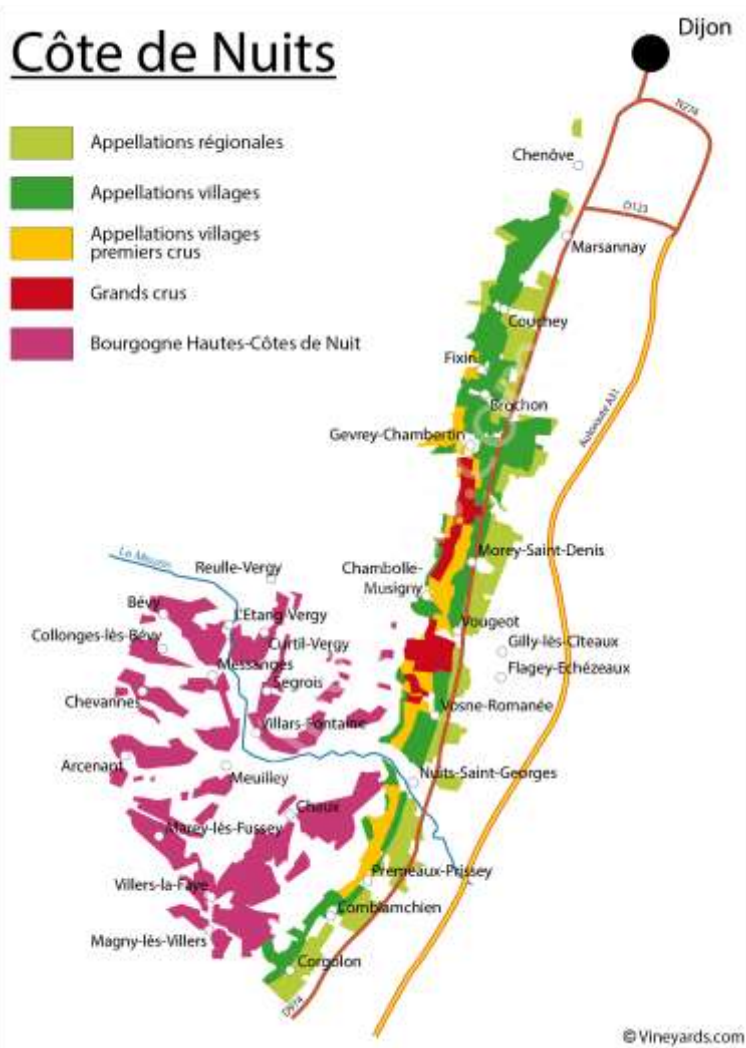
Dinsdag 29 november, 20.00 uur

Kennismaken met de wijnen van Côtes de Nuits.

Laat u deze avond onderdompelen in een van de boeiendste wijnregio's op aarde. Bourgogne is de bakermat van chardonnay en pinot noir. Overal in de wereld worstelen wijnmakers met de twee druiven om toch maar iets te creëren dat neigt naar de oersmaak van echte witte of rode Bourgogne.

Tijdens deze degustatie maken we kennis met de appellatie, de klasseringen en het terroir van Côtes de Nuits. De streek is belangrijk voor **pinot noir**. We proeven zes wijnen en ontdekken hoe mooi deze druif kan zijn.

Er wordt gestart met een inleiding waarbij we kennismaken met de geschiedenis en (wijn) cultuur van Bourgogne. Uiteraard schenken we ook aandacht aan de beroemde Bourgondische gastronomie.

Deelname: € 45,00 • leden: € 41,00
Inbegrepen: proeven van 6 goede wijnen
OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg, 20.00 uur
Vooraf inschrijven.

Schittering en Tragiek

Over Robert en Clara Schumann en Johannes Brahms

Verteltheater door Jos Meersmans

Zondag 4 december, 10.30 uur

Een anecdotische geschiedenis van Robert en Clara Schumann en Johannes Brahms, verteld door de beroemde violist Joseph Joachim

Ik, Joseph Joachim, was een jongetje van twaalf toen ik in het beroemde Gewandhaus van Leipzig mijn eerste vioolrecital mocht spelen. Daar heb ik kennism gemaakt met Robert en Clara Schumann. Zij was toen al een gevierde pianiste. Hij was zwijgzaam en teruggetrokken. Pas jaren later zou zijn ster even schitteren, maar al snel sloeg het noodlot toe. Tijdens het carnaval van 1854 springt een krankzinnig geworden Schumann in de Rijn. Terwijl die arme Robert wegwijnt in een instelling, huurt mijn vriend Brahms een kamer bij de Schumanns. Hij is veertien jaar jonger dan Clara, maar hij steunt en troost haar en zorgt mee voor de zeven kinderen. Wanneer Robert eenmaal gestorven is, ontstaat er afstand tussen Clara en Johannes. Waar lag de bron van deze verwijdering? Pas enkele maanden voor hij stierf, lichtte Brahms het tipje van de sluier.

Deze monoloog wordt geïllustreerd met zeventien muziekfragmenten. Clara Schumann heeft daarbij een centrale plaats gekregen. Zij was niet alleen een van de grootste pianovirtuozen van haar tijd, maar ze was ook een meer dan verdienstelijk componist.

Deelname: € 12,00 • vvk: € 11,00 • vvk leden: € 10,00
Auditorium OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg
Deuren: 10.00 uur • **aanvang:** 10.30 uur
Liefst vooraf inschrijven.

Winterontmoeting

Terugblik activiteiten 2022 Voorstelling programma 2023

Zondag 11 december

14.00 uur

Terugblik op onze activiteiten

17.00 uur

Voorstelling programma 2023
Inschrijven op activiteiten

Deelname: € 10,00 • leden: € 8,00
GC Colomba, Wijngaardstraat 1, 3070 Kortenberg
Inbegrepen: broodjesmaaltijd na de voorstelling 2023
Vooraf inschrijven is verplicht en kan tot 7 december!

Deze sponsor steunt ons

10.000 m² tuinplezier

Botanica

- Kamerplanten • Tuinplanten • Snijbloemen • Boomkwekerijafdeling • Waterplanten • Vijverproducten
- Zaden & bloembollen • Plantgoed • Plantaardappelen • Kruiden • Plantajuin & - sjalotten • Plantgoed
- Tuinmeubelen • Riet • Seizoensdecoratie • Potterie • Plancha's • Barbecues • Vuurkorven & - schalen
- Tuinhout • Kunstgras • Schaduwdoeken • Parasols • Kaarsen • Bestrijdingsmiddelen & meststoffen
- Gas • Machines en gereedschap met eigen hersteldienst

Tuincentrum Botanica

Brusselssteenweg 379 - 3020 Vellem-Belsem
Tel. : 016 48 02 60 - info@tuincentrumbotanica.be
www.tuincentrumbotanica.be

Openingsuren : doorlopend open van 9u tot 18u.

Zondag open tot 13u.

Enkel in april, mei en juni zijn we op maandag open van 13u tot 18u.

LUCA Strings

Metamorfose

Martijn Vink, dirigent

36 strijkers

Zondag 18 december, 10.30 uur

Programma:

Schönberg: Verklärte Nacht

Strauss: Metamorphosen

Lekeu: Adagio pour Quatuor d' Orchestre

Verklärte Nacht van Arnold Schönberg (1874-1951) is een symfonisch gedicht oorspronkelijk gecomponeerd voor strijksextet. De tekst van het gelijknamige gedicht van de hand van Richard Dehmel diende hierbij als inspiratiebron. De thematiek van de tekst is simpel maar universeel: een samenzijn van twee verliefde mensen, al draagt de zwangere vrouw het kind van een andere man. Schönberg volgt de opdeling van het gedicht, waardoor de tekst als het ware als 'programma' naast de muziek gelegd kan worden: na een korte situatieschets geeft de vrouw haar zwangerschap aan, waarna de man zijn liefde voor haar én het kind bevestigt en haar teder in de armen sluit.

De *Metamorphosen* van Richard Strauss (1864-1949), gecomponeerd naar het einde van zijn leven toe en bovendien in volle oorlogsperiode, verklankt de vernietigingen die Duitsland onderging in de Tweede Wereldoorlog, de 'metamorfose' van Duitsland, de teleurgang van een fier land tot een vervallen, verzwakte staat. Om het leed te benadrukken, maakt Schönberg gebruik van een niet voor de hand liggende contrapuntische schrijfstijl.

Guillaume Lekeu (1870-1894) schreef in zijn veel te korte leven (hij stief op 24-jarige leeftijd na het eten van een met tyfus besmette sorbet) een krachtig, veelbelovend oeuvre bijeen. Herhaaldelijk spreekt uit zijn werk een zekere bezorgdheid, zwaarvoedigheid zelfs. Hoewel ook het *Adagio pour Quatuor d' Orchestre* (1891) zich – vooral bij aanvang – aan deze somberheid waagt, bewerkstelligt de componist dit niet door slepende melodieën, maar door intense, krachtige zinsbogen. Af en toe primeren daarbij zelfs hoop en levenslust...

Deelname: € 14,00 • vvk: € 13,00 • vvk leden: € 12,00
Sint-Pieterskerk, Dorpsplein 1, Kwerps, Erps-Kwerps
Deuren: 10.00 uur • aanvang: 10.30 uur
Liefst vooraf inschrijven.

Nieuwjaarsconcert

New Year's Concert - Waltzes, Operas & Films

Belgian National Orchestra

Paleis voor Schone Kunsten (Bozar), Brussel

Zondag 8 januari, 15.00 uur

Het **Belgian National Orchestra** zet het nieuwe jaar in onder leiding van de Amerikaanse dirigent **Ryan McAdams** met muziek die sprankelt als champagne, heerlijk sluw en feestelijk ondeugend. Naast werk van de walsenkoning Johann Strauss Jr. – onder andere *An der schönen blauen Donau* – speelt het orkest ook enkele opera- en operettefragmenten van Jacques Offenbach, waaronder de wereldberoemde *Barcarolle*, het bedwelmende Venetiaanse gondellied dat het vierde bedrijf van *Les contes d'Hoffmann* opent. Nino Rota is de geschiedenis ingegaan als de componist van de filmmuziek van *The Godfather*-trilogie en van de films van Federico Fellini. Tijdens het Nieuwjaarsconcert weerklinkt muziek uit de Fellini-films *8 ½* en *Amarcord*.

PROGRAMMA

Antonín Dvořák

Carnaval, Concertouverture, op. 92

Jacques Offenbach

Grande valse (Les fêtes du Rhin)

Giuseppe Verdi

Ballâbili (Otello)

Jacques Offenbach

Barcarolle (Les contes d'Hoffmann)

Ouverture (Les contes d'Hoffmann)

Ottorino Respighi

Tarantella (La boutique fantasque)

Dmitri Sjostakovitsj

Waltz no. 2 (Jazz Suite no. 2)

Nino Rota

Suite van "Amarcord"

Suite van "Otto e mezzo"

Alberto Ginastera

Danza final (Estancia, op. 8a)

Johann Strauss (Jr)

An der schönen blauen Donau, op. 314

Deelname: € 33,00 • leden: € 30,00 (i.p.v. € 40,00 - cat 2)
Bozar, Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel
Afspraak aan de infodesk om 14.45 uur
Vooraf inschrijven.

Egypte

5000 jaar langs de Nijl

Audiovisuele reportage
door Guido Vervoort

Vrijdag 20 januari, 20.00 uur

In november 2022 wordt de 100ste verjaardag herdacht van de ontdekking van het graf en de fabelachtige schatten van Toetanchamon door de Engelse Archeoloog Howard Carter. Dit zal in de media komen en dit veroorzaakt wellicht weer een publieke belangstelling voor het oude Egypte en Toetanchamon. Ter gelegenheid hiervan biedt Guido Vervoort een gedigitaliseerde audiovisuele reportage aan. Dit met nieuwe kaarten, en bewegende digitale beelden, soms zelfs met driedimensionale effecten.

Na een bezoek aan het moderne Egypte met de hoofdstad Caïro met haar moskeeën, de Nijl met haar dorpjes en exotische bevolking, maken we een reis 5000 jaar terug in de tijd. We vertellen de boeiende geschiedenis van het oude Egypte vanaf de 1ste farao Narmer (3200 v Chr.) tot de laatste koningin Cleopatra (31 v Chr.). Tijdens deze reis door de tijd bezoeken we de piramiden, de indrukwekkende tempels met prachtige reliëfs en beeldhouwwerk, de mysterieuze faraograven en nog veel meer. Tenslotte evoceren we in niet minder dan 17 minuten de spectaculaire en spannende ontdekking door Howard Carter van het graf en de fabelachtige schatten van Toetanchamon.

Deelname: € 8,00 • vvk: € 7,00 • vvk leden: € 6,00
Auditorium OC Berkenhof, Beekstraat 25, Kortenberg
Deuren: 19.30 uur • **aanvang:** 20.00 uur
Liefst vooraf inschrijven.

Het Brabants Volksorkest

Nieuwjaarsoptreden

Gevolgd door receptie met champagne

Zondag 22 januari, 10.30 uur

De traditionele muziek is de levensdrug voor de muzikanten van het Brabants Volksorkest. Het Brabants Volksorkest, dat thans uit 7 muzikanten bestaat, is trouwens één van de vaandeldragers van de traditionele Brabantse folk.

De interpretatie en uitvoeringstechniek van dit orkest sluiten immers zeer nauw aan bij de speelstijl van de vroegere Brabantse, Vlaamse én Waalse speelmannorkesten. De zeven enthousiaste muzikanten zijn destijds gerekruteerd uit allerlei muziekmilieus, maar allen folk-minded.

Op violen, fluiten, klarinet, vlier, diatonisch accordeon, hakkebord, kleppers, accordeon en klein slagwerk brengen de muzikanten traditionele dans- en serenademuziek. Occasioneel wordt er ook wel eens een lied gezongen of wordt er beroep gedaan op een gastmuzikant-doedelzakspeler of andere.

De muzikanten spelen streekgebonden polka's, mazurka's, walsen, schottischen, redova's, contradansen e.a., maar ook dansen als jigs, bourrées, andro's e.a.

Deelname: € 10,00 • leden Cultuursmakers Kortenberg gratis (*)
GC Colomba, Wijngaardstraat 1, Kortenberg
Deuren: 10.00 uur • **aanvang:** 10.30 uur
Uitsluitend voor wie vooraf inschrijft.
(*) Wie lid is met de Cultuursmakers-pas bij Cultuursmakers Kortenberg

Danscursus

*Geen show, geen acrobatie,
geen competitie, geen
medailles, ...alleen maar een
gezonde portie plezier!*

Maandag 16 januari, 20.00 uur
Kennismakingsles

Maandag 23 januari, 19.00 uur
Gratis proefles, aanvang nieuwe lessenreeks

Goed en toch goedkoop leren dansen?

Cultuursmakers Kortenberg organiseert al bijna 50 jaar tweemaal per jaar nieuwe lessenreeksen 'alle dansen': quickstep, trage wals, tango, vlugge wals, cha cha cha, jive (swing), disco-swing en salsa.

Lessenreeks

Elke cursus bestaat uit 14 lessen die telkens op maandagavond gegeven worden in het
GC Colomba, Wijngaardstraat 1, Kortenberg

Beginners	19.00 uur tot 20.15 uur
Gevorderden	20.15 uur tot 21.30 uur
Meergevorderden	21.30 uur tot 22.45 uur

Kostprijs:	€ 110,00
Leden Cultuursmakers:	€ 105,00
Vooraf inschrijving (zie webstek)	€ 100,00

Picasso & Abstraction

Tentoonstelling

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten,
Brussel

Donderdag 26 januari, 11.00 uur
Zaterdag 28 januari, 14.00 uur

In nauwe samenwerking met het Musée national Picasso-Paris, wijden de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België een unieke tentoonstelling aan Pablo Picasso (1881-1973). De twee instellingen ontcijferen een nooit eerder onderzocht thema: voor de allereerste keer zal Picasso's relatie met de abstracte kunst worden belicht aan de hand van meer dan honderdveertig uitzonderlijke werken.

De tentoonstelling behandelt de grote etappes die de link leggen tussen Picasso's werk en de abstracte kunstgeschiedenis. Zij toont de eerste kubistische experimenten van 1907, uitgevoerd in de marge van *Les Femmes d'Alger*, tot zijn latere werk op de grens van de action painting. Deze verrassende relatie, die bestaat uit kleine stappen vooruit, terugtrekken en achteruit, komt aan bod in het subtiel chronologische en thematische verloop van de tentoonstelling. Deze onthult de slingerbeweging van de kunstenaar tussen het abstracte en het figuratieve door de decennia heen.

Het kunstenaarsatelier is een ander belangrijk thema in de tentoonstelling. Dit laboratorium van vormen toont het creatieproces van Picasso aan de hand van verschillende reeksen tekeningen en prenten. Het atelier, dat zowel een plaats van creatie als een decor voor het werk is, is ook de ruimte waar de verbeelding van de schilder tot uiting komt, en belicht de ambiguïteit tussen realiteit en fictie.

De toeschouwer wordt niet alleen uitgenodigd om de buitengewone creativiteit van Pablo Picasso en zijn vermogen om zichzelf voortdurend opnieuw uit te vinden te waarderen, maar ook om via zijn werk te meten hoe impulsen naar het onbekende een uitstekend middel blijven om zichzelf beter te leren kennen en om zich te bevrijden van beperkende etiketten.

Deelname: € 17,00 • leden: € 15,00

Inbegrepen: toegang, gids, eigen audiofoonsysteem

Samenkomst: KMSKB, Koningsplein 3, 1000 Brussel, 10:45/13:45
Vooraf inschrijven.

Deze sponsors steunen ons

Cafe
't Pleintje
3078 Everberg
02 757 15 04
zaal met tuin
Annonciadenstraat 24

OLYMPIA CAR

www.olympiacar.be
info@olympiacar.be
+32(0)16 804 790

Grootlosestraat 57
3128 Tremelo

Industriepark
Soldatenplein 7 | 3300 Tienen

Bedrijvencentrum De malt
Leuvensesteenweg 350 | 3190 Boortmeerbeek

A PROPERTY
VASTGOEDKANTOOR
& **PELSMAEKERS**
www.ap-p.be • 02/253 4000 • 016/96 11 11

GRIEKS RESTAURANT KNOSSOS

LEUVENSESTEENWEG 294
3070 KORTENBERG 02 751 50 52

uit sympathie

apothek Moons

Apothekers Moons-Massonnet
Apotheekmoonseverberg@gmail.com

Sterrebeeksesteenweg 99, 3078 Kortenberg
Tel. 02 252 36 38

www.apotheekmoons.be

HET OPTIEKHUYS
LEUVENSESTEENWEG 321
3070 KORTENBERG
02/ 759 77 90
WWW.OPTIEKHUYS.BE

Na de slag van Waterloo gingen de Pruisen naar Parijs om Napoleon te vangen en te liquideren.

Wellington was er niet gerust in. Op 27 juni 1815 kreeg hij een brief van Gneisenau waarin ook geschreven stond dat 'Bonaparte aan ons wordt uitgeleverd, met het oog op zijn terechtstelling'.

Bij Blücher en Gneisenau ging het erom Napoleon vast te krijgen en hem de dood met de kogel te geven, dan was alle miserie voorbij.

De Engelsen gingen hiermee niet akkoord en men kwam dan overeen om Napoleon naar Sint-Helena te verbannen.

Op 26 juni 1815 nam Napoleon afscheid van zijn Poolse minnares Marie Waleska, met wie hij een zoon had.

Op zaterdag 15 juli stapte Napoleon om 8 uur 's morgens aan boord van het Britse schip Bellerophon en gaf zich over aan kapitein Mailand.

Op 23 juli voer het schip af en op 27 juli legde het aan te Plymouth.

Op 31 juli om 11.30 uur kwamen admiraal Lord Keith en de onderminister van oorlog, Sir Henry Bunbury, aan boord om Napoleon te laten weten dat hij werd verbannen naar het eiland Sint-Helena.

Napoleon werd overgebracht naar een oorlogsschip, de HMS Northumberland, onder het commando van Sir George Cockburn. Cockburn was een Britse bevelhebber die het jaar voordien de stad Washington had platgebrand. Samen met Napoleon gingen 26 vertrouwelingen mee aan boord.

De reis naar Sint-Helena was 6600 km lang. Op zaterdag 14 oktober kwam Sint-Helena in zicht, een vulkanisch eiland met een oppervlakte van 122 km² en een kustlijn van 48 km.

Op 17 oktober ging Napoleon van boord. Daar zou hij van de Britten Longwood ter beschikking krijgen, dat zijn laatste verblijf werd en waar hij zou sterven.

Tot 14 april 1816 was kolonel Mark Wills de eilandgouverneur; op die datum werd hij vervangen door Hudson Lowe. Met deze Lowe kon Napoleon niet goed overweg. Hij weigerde hem meer dan zesmaal in vier maanden te ontmoeten.

Anderzijds verbood Lowe de hoofdalmoezenier een snuifdoos van Napoleon in ontvangst te nemen. Lowe zag dit als een poging tot omkopen.

Vanaf einde 1816 begon Napoleon ernstige tekenen van een slechte gezondheid te vertonen. Zijn eetlust verdween en hij at nauwelijks groenten en fruit. Daarbij weigerde hij zijn voorgeschreven medicatie in te nemen.

Barry O' Meara, een Ierse dokter, verzorgde toen Napoleon. Hij stelde vast dat Napoleon aan chronische hepatitis leed en dat zijn hartslag van 60 naar 68 slagen per minuut gestegen was. Eind 1817 had Napoleon leverproblemen, maagpijn en mogelijk hepatitis B.

Gelovig was Napoleon toen niet en hij zei: 'Ik heb geen hersenschimmige angsten voor de hel. Dood is niets anders dan een droomloze slaap'.

In de zomer van 1818 werd er een lichte aardbeving op Sint-Helena waargenomen. Hierover zei hij aan een metgezel: 'We hadden moeten verzwolgen worden met eiland en al. Het zou zo aangenaam zijn in gezelschap te sterven'.

In 1818 verliet O' Hearn Sint-Helena en later, in september 1819, werd Antommarchi Francesco als arts aangesteld door zijn moeder Madame Mère en zijn oom kardinaal Fesch. Deze arts bleek niet bijzonder bekwaam. Hij was eigenlijk geen geneesheer maar een docent anatomie aan de universiteit van Firenze. Samen met hem waren ook pater Buonavita en de jonge Corsicaanse priester Vignali op Sint-Helena toegekomen.

In februari 1821 smet Napoleon de medicijnen van Antommarchi door het raam. Ze hielpen niet en hij gaf dagelijks over. Later in die maand kreeg hij een droge hoest, moest overgeven, leed bijna ondragelijke pijnen in zijn darmen, was algeheel prikkelbaar en had brandende dorst.

De aftakeling was een ontluisterende ervaring. Op 27 maart 1821 ontving hij priester Buonavita. De priester was ontdaan over de verwoestende uitwerking van de ziekte op het gelaat van Napoleon maar hij was ook diep getroffen door zijn kalmte en berusting.

Napoleon gaf aanwijzingen over wat de priester tegen Madame Mère en de rest van de familie later mocht zeggen.

Op 25 april 1821 schreef Napoleon zijn testament. De aanheffing begon als volgt: 'Ik sterf in het katholieke en apostolische geloof, uit welks boezem ik meer dan vijftig jaar geleden geboren ben. Ik wil dat mijn stoffelijk overschot een laatste rustplaats krijgt aan de oevers van de Seine...'

Na het opmaken van zijn testament zei Napoleon tegen Montholon: 'Het zou jammer zijn om net te sterven nu ik mijn zaken zo goed geregeld heb'.

Deze wens zou sneller in vervulling gaan dan Napoleon zelf verwacht had.

De laatste weken van zijn leven baadde hij zo in het zweet dat men tot zeven keer per dag zijn beddengoed moest verversen. Hij had een aanhoudende hik. Als de hik verdween, moest hij overgeven en begon te ijlen. Hij waande zich dan aan het hoofd van zijn leger. Tijdens zijn kaatste levensmaanden verloor hij tien kilo.

Op 28 april gaf hij bloed over en de volgende dag een donkere koffiebruine vloeistof.

Op 2 mei ging het plots bergaf. Bij een gesprek met zijn bediende Marchand ging hij ervan uit dat er na het aardse leven niets meer was. Hiermee bedoelde hij van een leven na de dood, dat volgens hem dus niet bestond.

Op 3 mei 1821 diende de Engelse arts Arnoti een dosis kalomel toe, een toen gebruikelijk maar gevaarlijk mid-

del. Dit gebeurde tegen de zin van Antommarchi. Deze behandeling was de directe oorzaak van een interne bloeding tot het overlijden van Napoleon.

Nog op 3 mei ontving Napoleon in besloten kring het heilig oliesel uit de handen van priester Ange-Paul Vignali, die zoals Napoleon afkomstig was uit Corsica. Hij verbleef in juni 1821 te Ajaccio waar hij vermoord werd in zijn eigen huis.

Bij het toedienen van de laatste sacramenten werden gewoonlijk biecht, communie en oliesel toegediend. Waarschijnlijk heeft niet Napoleon maar iemand anders gevraagd om hem te bedienen en was hij zelf niet meer bij zinnen om dit zelf te vragen; zo kreeg hij enkel het oliesel. Kort voor hij stierf vroeg hij aan generaal Bertrand om zijn ogen na zijn dood te sluiten. 'Want van nature blijven ze openstaan'.

Op 4 mei kreeg Napoleon langdurig de hik en 's avonds in een delirium vroeg hij naar de naam van zijn zoon.

De volgende dag, zaterdag 5 mei 1821, was de laatste levensdag van Napoleon. Men hoorde hem voortdurend onsamenhangend prevelen. Sommigen beweren dat zijn laatste woord, dat ook genoteerd werd, 'Joséphine' was. Montholoin had dit ook gehoord.

Volgens de bediende Marchand, absoluut betrouwbaar als bron, sprak Napoleon als laatste woorden :

'France... armée... fils'. Antommarchi heeft aan het sterfbed alleen ' tête... armée' gehoord.

Daarna kwam de reutel van de stervende.

Op 4 mei was er een stormwind opgestoken, die in de ochtend van 5 mei was gaan liggen. Deze wind ontwortelde de treurwilg waaronder Napoleon dikwijls zat. Wie in voortekens geloofde was dit een omen.

Na de turbulente stormachtige ochtend slaakte Napoleon drie zuchten, telkens met lange tussenpozen, voor hij om 17.49 uur overleed. Hij was 51 jaar 8 maanden en 20 dagen oud. Hij overleed vlak na het gebruikelijk kanonschot bij zonsondergang. In totaal waren zestien personen getuigen van zijn overlijden.

Toen hij op zijn sterfbed lag hebben de Engelsen hem gemeten. De ex-keizer was 1,70 meter groot. Het meten gebeurde in Engelse maten. Bij het omzetten in metrische maten werd een fout gemaakt en dat gaf als resultaat 1,57 meter. Vandaar dat de Fransen spreken over ' le petit caporal'.

Napoleon had tijdens zijn leven zelf gevraagd dat er na zijn dood een lijkschouwing zou gebeuren zodat er over zijn doodsoorzaak geen twijfel zou bestaan. Dit gebeurde dan ook de dag na zijn overlijden. Men legde het lichaam op houten planken die op schragen lagen. Zeven Britse chirurgen en Antommarchi, die van beroep docent anatomie was, openden het lichaam.

De binnenzijde van de maagwand vertoonde over de volle lengte een kankergezwel en tumoren die als kanker in ontwikkeling waren. De maag bevatte een grote hoeveel-

heid vloeistof, die leek op een brij van gemalen koffie. Deze koffiebrij was bloed dat donkerbruin geworden was door de inwerking van maagzuur op de spijsverteringsenzymen. Een van de aanwezige artsen,

Walter Henry, schreef over Napoleons maag 'het is werkelijk een wonder hoe Napoleon met zo'n orgaan nog zo lang heeft kunnen doorleven ...'.

Over de oorzaak van deze maagkanker kan men verwijzen naar het testament van Napoleon naar de vermelding: 'klein doosje helemaal gevuld met mijn snuiftabak'.

Bij het snuiven van tabak komt er geregeld een deel in de maag terecht. Omdat tabak kankerverwekkend is weet men hoe Napoleon maagkanker gekregen heeft. Een andere kwaal waaraan hij onderhevig was, was syfilis, een venerische ziekte die het geheugen aantast en in de war brengt. Als geneesmiddel tegen deze kwaal werden toen kwikzilver en nog andere producten gebruikt. Toen men in een haarlok van Napoleon 10,38 arsenicumdeeltjes per miljoen gevonden had, gaf dit aanleiding tot de theorie dat de Engelsen Napoleon vergiftigd hadden.

Maar de 10,38 arsenicumdeeltjes, gevonden in het haar van Napoleon, zijn veel minder talrijk dan de 17 deeltjes per miljoen gevonden in een haarlok van de Engelse koning George III. De werkelijke doodsoorzaak van Napoleon is en blijft maagkanker!

De Engelse overheid liet Napoleon begraven op 9 mei 1821. Zijn lijk werd gekleed in een kolonelsuniform met al zijn decoraties erop. Twee dagen lang mochten de

eilandbewoners en de Britse soldaten defileren voor de dode man om hem te groeten.

Op 9 mei trok de lijkwagen met de begrafenisstoet naar Sala Valley, een plaats ongeveer twee kilometer van zijn woning, door Napoleon zelf gekozen, om hem te begraven.

Napoleon werd met militaire eer begraven. Langs de weg stonden 3000 Engelse soldaten die het geweer presenteerden. Alle kanonnen in de forten en op de schepen vuurden saluutschoten af. Na de begrafenis zou er nog een twist ontstaan over de titel op de zerk van de aflijvinge.

De Fransen wilden een vermelding met enkel Napoleon aanbrengen. De Engelsen wilden de naam Napoleon Bonaparte op het graf. Uiteindelijk bleef het graf naamloos.

Later gaven de Britten de toestemming om Napoleon naar Frankrijk over te brengen en daar te begraven.

Op 7 juli 1840 vertrok het fregat La Belle Poule samen met een tweede marineschip uit Toulon naar Sint-Helena. Precies drie maanden later zagen ze Sint-Helena voor zich.

Op 9 oktober 1840 werd er een eerste bezoek gebracht aan het graf. Op 14 oktober begonnen werklieden, onder toezicht van Engelse officieren, het graf te openen en de kist op te halen.

Om negen uur 's ochtends konden twaalf soldaten de

kist bovenhalen en onder een tentzeil op de grond leggen. Drie kisten moesten geopend worden. De eerste was van lood, de tweede uit mahoniehout en de derde uit wit metaal. Deze laatste werd zorgvuldig opengemaakt.

Men had zich voorbereid om een geraamte te vinden, maar dit was niet het geval, vertelde een ooggetuige.

‘Het was de keizer zelf die voor ons lag, nauwelijks aangetaast, zijn gelaatstrekken nog perfect herkenbaar, zijn handen nog altijd mooi. Alleen zijn neus was bijna verdwenen. Zelfs zijn kolonelsuniform zag er nog netjes uit. Tussen de benen zagen ze twee urnen waarin het hart en de maag van Napoleon waren geplaatst na de lijkschouwing’. Niet langer dan drie minuten is de kist opengebleven.

Na sluiting werden de kisten op een kanonaffuit gehesen. Er werd een paarse lijkwade afkomstig uit Frankrijk overgelegd. Vervolgens werd de rouwstoet gevormd. De affuit werd voorafgegaan door een Engelse muziekkapel die een treurmars speelde. De Engelse gouverneur van het eiland, Middleton, kwam achter de kist, gevolgd door een compagnie soldaten. Zo trok de lijkstoet naar de haven. Soldaten hadden de grootste moeite om de eilandbewoners van Jamestown in bedwang te houden. Iedereen wilde de uitvaart bijwonen.

De kanonnen op de twee Franse fregatten vuurden saluutschoten af. De Engelse forten op Sint-Helena beantwoordden ze. Toen werd de kist met een speciaal uitgeruste sloep naar het schip La Belle Poule gevaren.

Op 15 oktober 1840 om 19.30 uur werd ze aan boord gehesen. Het was juist 25 jaar geleden, dag op dag, dat Napoleon aan boord van de Northumberland op Sint-Helena was toegekomen.

De volgende dag, 16 oktober 1840, vertrok het schip naar Europa. Napoleon had in zijn testament geschreven: ‘Het is mijn wens dat mijn stoffelijke resten aan de oevers van de Seine begraven worden, te midden van het Franse volk dat ik zo zeer heb bemind’. Deze wens zou nu in vervulling gaan.

Zonder enig ongeluk kwam het schip toe op 30 november in Cherbourg en vandaar naar Le Havre. Vervolgens werd de kist per stoomboot naar Parijs gebracht.

Op 15 december vond de staatsbegrafenis plaats. Op een praalwagen van tien meter lang, vijf meter breed en tien meter hoog werd de kist door Parijs gevoerd. Ondanks de vrieskou van 10 graden onder nul waren er naar schatting 600.000 mensen op de been gekomen om de rouwstoet te zien passeren op de weg naar de Dôme des Invalides.

Het praalgraf was niet klaar en daarom werd de kist voorlopig in een sarcofaag in de Chapelle Saint-Jérôme ondergebracht.

Op 2 april 1869 werd Napoleon in zijn praalgraf bijgezet; pas dan was het praalgraf klaar gemaakt.

Op 12 juni 1815 deed keizer Napoleon I troonsafstand ten voordele van zijn zoon Napoleon II. Deze was geboren op 20 maart 1811 en kreeg bij zijn geboorte de titel ‘Roi de Rome’. De periode na de troonsafstand van vader Napo-

leon werd een kind van vier jaar, in naam, keizer van Frankrijk. Jong begonnen is goed begonnen was hier de leuze.

In 1815 vertrok keizerin Marie-Louise, samen met haar zoon Napoleon, naar haar vader in Wenen.

De zoon van Napoleon kreeg dan als naam Franz, zijn tweede voornaam. Hij kreeg ook de titel van Hertog van Reichstadt. Hij overleed in 1832 aan tuberculose, amper 21 jaar oud.

In 1940 gaf Hitler de toestemming om Napoleon II naar Parijs over te brengen om naast zijn vader Napoleon I te worden bijgezet, dus honderd jaar na zijn vader Napoleon I.

Op 18 december 1969 werd de zoon bij zijn vader bijgezet. Dus na 29 jaar was men met deze klus klaar geraakt. Haast en spoed kwamen hier niet aan te pas.

Bij ons was het lot van de jongen iets dat tot de verbeelding sprak. Markt- en straatzangers zongen er een liedje over dat vijf strofen omvatte en alzo begon:

Het edel kind van Napoleon den groote

Sprak zijn moeder met veel vriendschap aan

Gij zult mijn eenige vraag toch niet verstoten

Of ik zal van droefheid het graf in gaan

Ik wil gaan zien naar het lichaam van mijn vader

Ook moeder geef mij dit conké

Want al het bloed verstijft in mijne adren

Ik zal anders niet gelukkig zijn of cointent

Zie hier de eerste strofe in de oude schrijfwijze en oude spelling overgenomen. Met het woord conké is waarschijnlijk congé bedoeld.

Dit liedje over Het edel kind van Napoleon werd overal gezongen in den tijd dat er geen radio's waren.

Evarist MAES

Cultuursmakers Kortenbergh

Terugblik op enkele activiteiten

Links

Daguitstap Antwerpen, bezoek Singelberg, Katoen Natie
Tentoonstelling Shawky, M Leuven
Ballonvaart, met 50 de lucht in (50 jaar vtbKultuur Kortenberg)
Zomerontmoeting, Vlaanderen Feest

Rechts

Brusselwandeling Kleine Zavel
5-daagse Wenen per fiets
Brusselwandeling Jubelpark (borstbeeld Robert Schuman)

Terugblik op enkele activiteiten

Links

Daguitstap Hingene Bornem, BBQ op de boot
Lezing Rudi Vranckx
Achter de schermen van de musical op het Donkmeer
2-daagse Champagnestreek, champagne Nicolas Feuillatte

Rechts

Opnieuw inwandelen streekwandeling Frans Maes Everberg
Korenfestival als slotviering '50 jaar vtbKultuur Kortenberg'
6-daagse Venetië

